

Агресія – це акти ворожості, атаки, руйнування, тобто дії, які шкодять іншій особі або об'єкту. Людська агресивність є поведінкова реакція, що характеризується проявом сили в спробі завдати шкоди або шкоди особистості або суспільству.

В дослідженні впливу локус-контролю на агресивність учнів старшокласників приймали участь учні 10-их віком від 15 до 17 років.

Для дослідження даної проблематики були використані методики – «Методика визначення локус-контролю (Дж.Роттер)», «Рівень суб'єктивного контролю (УСК) Дж.Роттера (адаптація Є.Ф. Бажана, С.О. Голинкіної, А.М. Еткінда)», Тест агресивності (Опитувальник Л.Г. Почебут), методика «Агресивна поведінка» (Є. П. Ільїн, П.А.Ковальов).

За результатами методики Дж.Роттера «Методика визначення локус – контролю» – показник екстернальності становить 77%, а за методикою УСК цей показник становить – 70%. За методикою «Тест агресивності» (Опитувальник Л.Г. Почебут) були отримані такі результати: всі види агресії (ВА, ФА, ПА, СА) – мають середній рівень прояву, і тільки показник ЕА становить 44% – це високий рівень. Загальний показник агресії в респондентів домінує середній рівень – 93%. За методикою «Агресивна поведінка» (Є. П. Ільїн, П.А.Ковальов) було встановлено, що середній показник РН всіх респондентів становить – 10,6 балів.

Прямий кореляційний зв'язок виявили між показниками екстернальності та предметна агресія. Це свідчить, що чим більший показник екстернальності в респондентів, то тим більше проявлятиметься в них предметна агресія, і навпаки, якщо перший показник проявляється на низькому рівні, то другий також буде знижуватись.

Обернений статистично значимий кореляційний виявлений між інтернальністю та предметною агресією. Це означає, що коли показник інтернальності зростає то показник предметної агресії – зменшується, і навпаки: якщо перший показник на низькому рівні прояву – то інший на високому.

*Науковий керівник: Сапельник О.В.,
викладач*

УДК 656.7.071.13:159.9 (043.2)

Павка А.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ВПЛИВ ОСНОВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРИДАТНІСТЬ ДИСПЕТЧЕРА

Актуальність дослідження обумовлена тим, що в наш час продовжується стрімкий розвиток інформаційних технологій, підвищення ступеня автоматизації і відповідний перерозподіл функцій між людиною і технікою.

Багато аспектів взаємодії людини і техніки поки не привели, а десь і загострили проблему використання людського фактору у процесі виробництва та забезпечення складних технічних систем і комплексів. Потреба проведення досліджень і розробок в області організації взаємодії операторів, диспетчерів з технічними засобами, що автоматизують роботу об'єктів управління являється актуальною останнім часом.

Проблему взаємодії людини з технічними системами і керування такою біотехнічною системою в різні роки досліджували вітчизняні і закордонні вчені: П.К. Анохін, В.Ф. Венд, В.М. Глушков, Дж. Елкінд, Б.Ф. Ломов, Д. Міллер, В.В. Павлов, Є.Г. Петров, В.І. Скуріхін, В.Є. Ходаков, Т. Шерідан та ін. Слід відзначити, що на даний час ще не повністю досліджений вплив усіх факторів на діяльність людей у взаємодії з технікою: зовнішнього середовища, стан устаткування, людський фактор із усією гамою впливів на нього з навколишнього середовища, внутрішні чинники розвитку особистості. Вивчення властивостей нервової системи сьогодні базуються на працях багатьох психологів і психофізіологів, але одним з перших з них був І.П. Павлов. Згідно з його вченням про вплив центральної нервової системи на динамічні особливості поведінки виділяють три основні властивості нервової системи:

- а) силу процесу збудження й гальмування, яка зумовлена працездатністю нервових клітин та нервової системи в цілому;
- б) зрівноваженість нервової системи – баланс процесів збудження й гальмування;
- в) рухливість нервових процесів – швидкість переходу одного процесу в інший.

Для оцінки професійної здатності диспетчера з точки зору властивостей його нервової системи особливо важливим є поняття "темперамент". Темперамент людини, за поглядами сучасних науковців, є зовнішнім проявом властивостей нервової системи, відображенням в діяльності індивіда її сили, рухливості (швидкості), зрівноваженості. Темперамент – це ті "вроджені особливості людини, які обумовлюють динамічні характеристики інтенсивності і швидкості реагування, ступеня емоційної збудливості і зрівноваженості, особливості пристосування до навколишнього середовища". Традиційним є виокремлення чотирьох основних типів темпераменту: сангвінічний, флегматичний, холеричний, меланхолічний.

Виходячи з характеристики типів темпераменту, слід зважати на те, що для виконання функціональних обов'язків диспетчера найбільш придатним є сангвінічний тип темпераменту. При цьому типі темпераменту людина у повній мірі володіє такими властивостями нервової системи як сила та швидкість, що є вкрай необхідним для ефективної і безаварійної роботи диспетчера.

Для роботи диспетчера особливу роль відіграє врівноваженість нервової системи. Врівноваженість (або неврівноваженість) нервових процесів розкриває співвідношення і баланс збудження і гальмування по їх силі. Від особливостей протікання збудження-гальмування залежать поведінкові та когнітивні прояви психічного життя індивіда, що відображається в особливостях його професійної діяльності та знаходить свою реалізацію у властивостях темпераменту. У найширшій класифікації розрізняють врівноважений і неврівноважений темперамент. До врівноваженого відноситься сангвінічний і флегматичний темперамент, до неврівноваженого – холеричний і меланхолічний. Враховуючи особливості врівноваженості нервової системи можна проаналізувати ефективність діяльності диспетчерів з різним типом темпераменту.

*Науковий керівник: Струневич О.Д.
викладач*

УДК 359.223.213 (043.2)

Павка А.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ З ЦІННІСНО – СМИСЛОВИМИ ОРІЄНТАЦІЯМИ ЛІКАРІВ СТОМАТОЛОГІВ

Актуальність дослідження полягає в тому, що для лікарів, які працюють в структурі людина-людина, емпатія є однією з найважливіших якостей для роботи з пацієнтами, в зв'язку з чим виникає проблема професійного та емоційного вигорання. Синдром емоційного вигорання – поняття, введене в психологію американським психіатром Фрейденбергом в 1974 році, що характеризується зростаючим емоційним виснаженням. Автор вказує на те, що подібний стан розвивається у людей, схильних до співчуття, ідеалістичного відношення до роботи, разом з тим нестійкого, схильних до марень, одержимих нав'язливими ідеями. Перші роботи з проблеми професійного та емоційного вигорання з'явилися в США. Вивчення зазначеного стану проводилося американськими психологами Христиною Маслач і Сьюзан Джексон, які характеризували його як емоційне спустошення. Також вивченням професійного вигорання займалися такі вчені, як В.В. Бойко, Є.П. Льїн, Н.О. Водоп'янова та ін. Так соціальний психолог В.І. Ковальчук зауважує, що низький рівень самооцінки і екстернальний локус контролю є факторами ризику для розвитку емоційного вигорання.